

JOHAN CARDOEN was als CEO van CropDesign nauw betrokken bij de 'aardappelveldslag' in Wetteren

'Buitenlandse collega's vragen waarom wij in het vijandige Vlaanderen blijven'

BRUSSEL • De Duitse chemierus BASF pompte meer dan 1 miljard euro in onderzoek naar genetisch gemanipuleerde gewassen. Het dochterbedrijf CropDesign is betrokken bij de aardappelveldproef in Wetteren, die leidde tot verhitte debatten over academische vrijheid en het ontslag van de Leuvense onderzoekster Barbara Van Dyck.

DOOR REMY AMKREUTZ EN KIM VAN DE PERRE

Was u verrast door de polemiek na de actie bij het aardappelveld?

Johan Cardoen: "Zeker, het debat is nog nooit zo levendig geweest. Toch wil ik benadrukken dat de proef bestaat om de risico's in te schatten. Wij hebben in Wetteren geen commerciële doelstelling voor ogen."

Greenpeace stelt dat BASF patenten voor ogen heeft. Die brengen veel geld op.

"Patenten komen voor in elke technologie. Door onze kennis te beschermen, kunnen we onze investering terugverdienen. Ook voor de Fortuna-aardappel (de BASF-aardappel in Wetteren, RA/KVDP) loopt er een patentaanvraag, ja."

Dus uw doelstelling in Wetteren is wel commercieel?

"Minder dan 10 procent van onze patenten komt daadwerkelijk op de markt. We willen de Fortuna-aardappel commercialiseren, maar dat is niet het doel van deze veldproef."

Philippe Baret van de Bioveiligheidsraad spreekt van een marketingtruc.

"Natuurlijk verlenen de universiteiten geloofwaardigheid aan ons onderzoek. Toch hebben juist zij ons benaderd om een aardappelras mee te nemen in de proef. U denkt toch niet dat BASF zulke proeven niet zelf kan uitvoeren? Wij voeren jaarlijks honderden tests uit."

De nauwe banden met de industrie kunnen de onafhankelijkheid van universitair onderzoek in gevaar brengen.

"Ik las in uw krant dat 15 procent van de onderzoeksgelden van de industrie afkomstig is. 85 procent komt dus van andere bronnen, zoals de overheid. Dat plaatst de zaak toch enigszins in perspectief."

U weet ook dat bij biotechnologische faculteiten veel meer geld uit de privésector komt, tot 50 procent.

"Dat zou goed kunnen. Maar in plantenbiotechnologie staat Vlaanderen ook in de top 2 van de wereld. We moeten juist trots zijn op de samenwerking met de kenniscentra."

En de academische vrijheid dan?

"Waarom zouden wij de resultaten willen beïnvloeden? Dan kunnen we onze testen

FOTO YANN BERTRAND

JOHAN CARDOEN:

Waarom zouden wij de resultaten willen beïnvloeden? Dan kunnen we onze testen beter zelf doen

beter zelf doen. Buitenlandse collega's vragen mij vaak waarom CropDesign nog in Vlaanderen zit, in zo'n vijandige omgeving. Nu, wij blijven hier vanwege de aanwezige kenniscentra, zoals het Vlaams Instituut voor Biotechnologie en de universiteiten."

Kan er wel gesproken worden van een "vijandige omgeving" als Vlaams minister-president Kris Peeters (CD&V) de vernielingen hard veroordeelt en het veld zelfs bezoekt?

"Hij heeft een belangrijk signaal willen geven. Zijn aanwezigheid toont de blijvende steun van de overheid voor onze industrie."

Critici spreken van een dichte verwevenheid tussen de universiteiten en het VIB en BASF.

"Het is pertinent onjuist dat er ondoorbreekbare banden bestaan. De vrijheid van publicatie staat contractueel vastgelegd."

U investeert miljoenen, maar heeft geen invloed? André Oosterlinck, erector van de KU Leuven, gaf in deze krant (DM 23/06) nog toe dat de industrie de onderzoeksfocus mee bepaalt.

"Wij beïnvloeden op geen enkele manier het onderzoek. Eerlijk waar. Alleen bij puur contract research, waar de universiteit voor

Band tussen industrie en unief is niet zonder risico's

Nergens ter wereld is de sponsoring van universitair onderzoek door industrie groter. En dat brengt ook risico's met zich mee.

Ongunstige resultaten verzwijgen of censureren

"Internationaal onderzoek toont een reëel risico op geheimhoudings- en censuurclausules in contracten van universiteiten met sponsorende bedrijven", zegt professor bio-ethiek Sigrid Sterckx (UGent en VUB). "Daardoor kan de industrie publicatie van ongunstige onderzoeksresultaten vertragen of stukken uit het artikel deleten. Bijvoorbeeld als het hun marktpositie zou kunnen benadelen. Bij klinische studies naar potentiële medicijnen is er ook een sterke tendens om negatieve resultaten niet te publiceren. Daardoor kunnen overzichtsartikelen bedoeld om artsen te overtuigen van een bepaald geneesmiddel, ten onrechte de indruk wekken dat de meeste studies positief waren."

"Toen een Amerikaanse onderzoekster wou publiceren dat een zogenaamd innovatief medicijn geen enkele meerwaarde bood tegenover bestaande producten, mocht ze dat niet vanwege zo'n clausule. Het bedrijf bedreigde de universiteit met een rechtszaak, die daarop zelf de onderzoekster bedreigde. Jaren later is die studie toch verschenen, maar intussen hadden al veel patiënten te veel betaald voor een medicijn dat geen meerwaarde bood."

Winst primeert op algemeen belang

"Patenten of licenties op onderzoeksresultaten kunnen zo agressief afge-

dwongen worden dat ze niet langer het algemeen belang dienen, maar vooral de winstcijfers", vervolgt Sterckx. "Neem het patent op borstkankergenen door het Amerikaanse bedrijf Myriad, een spin-off van de universiteit van Utah, dat de genen ontdekte. Myriad bepaalde dat alle diagnostische testen exclusief in hun labo moesten worden uitgevoerd tegen forse betaling. Dat maakte screening van patiënten in families met borstkanker in de hele wereld peperduur. Het Europees patentbureau heeft het patent na hevige verzet aangepast, maar in de VS loopt de rechtszaak nog steeds. Wetenschappers kunnen wel het algemeen belang beogen met hun onderzoek, bij die contractuele onderhandelingen worden ze doorgaans niet betrokken. Er zijn af en toe positieve uitzonderingen: een Leuvense aidsmedicijn dat wel beschikbaar zal zijn voor ontwikkelingslanden omdat de wetenschappers die garantie hebben geëist in het patent. Maar dat is zeldzaam."

Vooral geld in lucratieve ziektes

Sterckx: "De industrie investeert enkel in onderzoek waar een duidelijke markt voor bestaat. Zeldzame ziektes zijn niet interessant." Jean-Jacques Cassiman wijst erop dat die tendens stilaan wordt omgebogen. "Omdat er te weinig interesse was van de industrie besliste Europa in 2000 meer inspanningen te leveren voor behandeling van weesziekten en werden bewust voordelen gecreëerd voor de industrie. Zo kregen ze marktexclusiviteit gedurende tien jaar. In 2000 waren er weinig of geen geneesmiddelen. Vandaag zijn er al zestig op de markt en zitten er achthonderd in de pijplijn. (NC)

ons onderzoek doet, bepalen we gezamenlijk wat we onder de loep nemen."

BASF zou hebben bedreigd om lucratieve contracten in te trekken bij de KU Leuven als het geen maatregelen ondernam tegen onderzoekster Barbara Van Dyck.

"Dat is fundamenteel onjuist. BASF heeft geen enkele invloed op de besluiten van de Leuvense universiteit."

Vindt u Van Dycks ontslag terecht?

"Het laat mij niet onberoerd, maar die mening ga ik niet met u delen."

U of BASF hebben geen contact opgenomen met de universiteiten na de demonstratie?

"De industrie legt zijn wil niet op aan academici. Iedereen heeft vrijheid van meningsuiting, maar u moet zich afvragen: is mevrouw Van Dyck ontslagen vanwege haar mening of omdat ze vernielingen goedkeurde en opriep tot vernietiging van de veldproef? Dat laatste is toch iets heel anders."

Jean Paul Van Bendegem
De Gedachte

LAST MINUTE VAKANTIEACTIE

AANBIEDING GELDIG T.E.M. 30 JUNI IN DE DEELNEMENDE VERKOOPPUNTEN

CITROËN C1
1.0i SEDUCTION 3d.

CITROËN C3
1.4 HDi 70 SEDUCTION

CITROËN C3 PICASSO
1.6 HDi 90 EXCLUSIVE

VAN 3,6 TOT 6,7 L/100 KM @ VAN 93 TOT 155 G CO₂/KM

CITROËN VERKIEST TOTAL

Afgebeelde voertuigen: CITROËN C1 Seduction 5d. (optie: koetswerkkleur rood 'Scarlet', accessoire: 14" lichtmetalen velgen 'Spazz'). CITROËN C3 Exclusive (opties: kleur in optie en 17" aluminium velgen). CITROËN C3 Picasso Exclusive (opties: metaalkleur, Black Pack en panoramisch dak). (1) Reductie, alle premies zijn inbegrepen alsook de kortingen, de recyclagepremie⁽²⁾, de federale bijdragen⁽³⁾ en de stockpremie⁽⁴⁾. (2) Citroën neemt uw oud voertuig over bij aankoop van een nieuwe Citroën. Dit voertuig moet volledig zijn en minimum 6 maanden ingeschreven zijn op naam van de koper van het nieuwe voertuig. (3) Voorwaarden toekenning federale bijdrage op citroen.be of in deelnemend Citroën verkooppunt. (4) Aanbieding geldig zolang de voorraad strekt. Aanbiedingen niet cumuleerbaar met andere lopende promoties en geldig op nieuwe Citroën modellen, in de deelnemende Citroën verkooppunten in juni 2011 en enkel op stockwagens.

CITROËN

CRÉATIVE TECHNOLOGIE